

Nr 15.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, *angående befrielse för kommunala organ och enskilda från gäldandet av postavgifter för vissa försändelser i ransonerings- och familjebidrags- m. fl. ärenden.*

De reglerings- och ransoneringsåtgärder, som under de senaste åren vidtagits i alltmera ökad omfattning, hava lagt högst betydande arbetsuppgifter både på vederbörande kommunala organ och på de enskilda affärsidkarna. Försvarsberedskapen och det därav följande behovet att lämna ekonomiskt bidrag till de inkallades familjer har vidare förorsakat kommunala organ ett både tidsödande och i många fall grannliga bestyr. För vissa näringsidkare har dessutom den på grund av tidsförhållandena införda omsättningsskatten medfört en ej ringa arbetsökning i den dagliga gärningen och en redovisningsskyldighet, som även tager sin tid. Slutligen har det skärpta ransoneringsläget nödvändiggjort enstaka eller återkommande inventeringar av förefintliga förråd av olika förnödenheter, lämnande av rapporter i skilda hänseenden m. m., allt uppgifter, som föranleda ett ofta betydande arbete för dem det vederbör.

Det torde icke ligga någon överdrift i påståendet, att såväl kommuner som enskilda, i känslan av vad tidsläget kräver, fullgjort och fullgöra de dem sålunda ålagda bestyren med erkännansvärd beredvillighet, trots att de icke alls eller — beträffande kommunerna — endast i ringa utsträckning erhålla ersättning av statsverket för sitt arbete och de därmed förenade kostnaderna. Annat har f. ö. icke heller varit att vänta. Det må emellertid icke förtyckas vederbörande, att de anse, att de åtminstone borde befrias från den direkta utgift, som gäldandet av postporton för de försändelser, bestyren förorsaka, innebär. Dessa porton stiga för de kommunala organen till betydande belopp, och även för många enskilda blir utgiften kännbar.

Vad kommunerna angår kunna dessa visserligen, såsom redan antytts, på grund av 1941 års riksdags beslut i anledning av propositionen nr 195, under vissa förutsättningar erhålla bidrag till sina kostnader för här ifrågasvarande bestyr, men till huvudsaklig del måste dock utgifterna bestridas genom kommunala anslag. Kommunerna få alltså vid fullgörandet av en väsentligen statlig uppgift erlägga full betalning för de tjänster, som utföras av ett statens verk, postverket, men erhålla å sin sida endast delvis gottgörelse härför. För vår del måste vi finna det naturligt, att staten, då den på-

kallar kommunernas medverkan i här omhandlade hänseenden, kostnadsfritt ställer sina egna resurser till kommunernas förfogande.

För den enskilde, som icke erhåller någon ersättning för de honom åsamkade kostnaderna, uppfattas portoutgiften, även i den mån densamma icke i och för sig är avsevärt betungande, såsom en påлага, som han får vidkännas utöver andra statliga kontributioner. Enligt vår åsikt måste det anses skäligt och principiellt riktigt, att befrielse medges från erläggandet av postavgifterna i fråga. Härigenom skulle också en irritationsanledning avlägsnas, vilket icke heller saknar sin betydelse.

Vid 1941 års riksdag väcktes i andra kammaren motioner om utredning rörande tjänstebrevsrätt för kristids- och familjebidragsnämnderna ävensom om tjänstebrevsrätt för kristidsnämndernas ordförande. Motionerna vunno visserligen icke riksdagens bifall bl. a. på grund av de konsekvenser, en utvidgning av tjänstebrevsrätten i enlighet med förslagen ansågs komma att medföra. Andra kammarens tredje tillfälliga utskott, till vilket motionerna hänvisats, uttryckte emellertid sitt erkännande av det behjärtansvärda syftet med motionerna och framhöll, att utskottet funne det naturligt, att alla till buds stående utvägar till lindrande av de av kristidsförvaltningen föranledda bördor, varom i motionerna voro fråga, söktes och prövades (utlåtande nr 4).

I den framställning, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 195/1941, hade livsmedelskommissionen föreslagit, att kristidsnämnderna skulle erhålla tjänstebrevsrätt. Detta förslag fann föredragande departementschefen sig dock icke kunna biträda, och något beslut i sådan riktning fattades icke heller av riksdagen.

Då sålunda tjänstebrevsrätt icke funnits böra tillerkännas ens de kommunala organen för deras kristidsuppgifter, förstå vi, att några utsikter till bifall för ett förslag om sådan rätt, vilket förutom sagda organ skulle avse även enskilda personer och företag, knappast föreligga. Med den inställning till spörsmålet, åt vilken vi i det föregående givit uttryck, anse vi det angeläget, att andra möjligheter till frågans lösande utfinnas, och få i anslutning härtill antyda följande förfaringssätt, som synes kunna övervägas.

Varje kristidsnämnd åläggas hålla postbok, i vilken den avgående posten förtecknas. Försändelserna frimärkas i vanlig ordning. Portobeloppet (och postboksavgiften) betalas emellertid icke av nämnden, utan den av postverket utfärdade räkningen därå förses endast med nämndens attest och återställs till postanstalten för vidare befordran till generalpoststyrelsen, event. annan central myndighet. Betalning sker sedermera från vederbörande statsmyndighet till generalpoststyrelsen för samtliga kristidsnämnder på en gång.

Handelsidkarna insända nu kuponger, avseende försålda ransonerade varor, till vederbörande grossör, som i sin tur vidarebefordrar kupongerna till

kristidsnämnden. Enär något system för befordran av försändelser på statens bekostnad i den direkta förbindelsen mellan detaljist och grossist väl knappast kan vara tillrådligt, behöver den ändringen i befordringsgången genomföras, att detaljhandlaren sänder kupongerna till kristidsnämnden, som i sin tur tillställer grossisten desamma och sedermera återbekommer dem. Härigenom tillkommer visserligen ett befordringsled, som nu icke finnes. Detta innebär givetvis en omgång. Men om det ordnas så, att nämnden tjänstgör såsom en sorts clearing och översänder kuponger från flera detaljister till samma grossist på en gång, torde olägenheten minskas. Här måste emellertid tillses, att förseningar icke uppstå. Försändelserna från detaljhandlaren till kristidsnämnden och från grosshandlaren till nämnden mottagas ofrankerade och införas vid ankomsten i nämndens postbok och likställas alltså i betalningshänseende med nämndens egen avgående post. Lämpliga åtgärder till förhindrande av missbruk med portofriheten böra givetvis vidtagas. Sålunda kan tänkas, att endast sådana försändelser få gå portofritt, till vilka använts särskilt av nämnden tillhandahållet kuvert.

Insändandet av infordrade inventeringsuppgifter och rapporter ordnas på enahanda sätt.

Familjebidragsnämndernas avgående post förtecknas även i postbok, och med betalningen av portot för däri upptagna försändelser förfares liksom ovan nämnts beträffande kristidsnämndernas postböcker. Utbetalningsavgiften för utbetalningskort från familjebidragsnämnderna bokföres av postgirokontoret och avkräves med lämpliga mellanrum vederbörande statsmyndighet.

Inbetalningskort avseende omsättningsskatt emottages portofritt, och avgiften bokföres av postgirokontoret. Inkasseringen av avgiftsbeloppen sker liksom beträffande de nyssnämnda utbetalningskorterna.

Måhända finnas andra lösningar av det här föreliggande spörsmålet, vilka äga företräde framför den ovan skisserade. Sådana för oss okända omständigheter kunna även vara för handen, som försvåra ett genomförande av den utav oss åsyftade förändringen. Vidare är det icke uteslutet, att en event. befordran på statens bekostnad av postförsändelser rättvisligen bör avse även andra fall än de nämnda. Vad av oss här åsyftas är under sådana förhållanden främst att få till stånd en utredning i saken. Denna bör emellertid enligt vår mening verkställas så skyndsamt, som förhållandena må medgiva, varefter event. åtgärder snarast böra vidtagas.

I detta sammanhang må framhållas, att de kommunala krisorganen under det föregående världskriget hade förmånen av tjänstebrevsrätt. Vi förbise emellertid icke, att saken då var lättare att ordna, alldenstund postavgiften då redovisades med särskilda tjänstefrimärken.

I anslutning till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående möjligheten att bereda kommunala organ och enskilda kostnadsfri befordran av vissa postförsändelser i ransonerings- och familjebidrags- m. fl. ärenden samt om vidtagande snarast av de åtgärder, vartill utredningsresultatet kan giva anledning.

Stockholm den 17 januari 1942.

J. B. Johansson.

Lennart Bondeson.

Gust. Björkman.

Thore Wennqvist.

Axel Mannerskantz.

Nils Holmström.